

Ogólne założenia rajdu pieszego dla młodzieży na obszarze Bieszczadów
Szlakiem Kurierów ZWZ – AK trasy „Las”
(08 – 10 października 2025 r.)

Trasa Rajdu Historycznego *Szlakiem Kurierów ZWZ – AK trasy „Las”* przebiega w okolicach związanych z niezwykle ciekawym epizodem historii Polski, jakim była działalność kurierów utrzymujących łączność ziem polskich znajdujących się pod okupacją niemiecką i sowiecką z polską placówką dyplomatyczną w Budapeszcie poprzez tajną Bazę Wywiadowczą – Łącznikową o kryptonimie „Romek”. To kurierzy karpaccy przynosili meldunki, rozkazy, depesze, pieniądze potrzebne dla powstawania i funkcjonowania Polskiego Państwa Podziemnego a także przeprowadzali ludzi z i do Polski. To oni przynosili informacje wywiadowcze, które przyczyniły się do szybszego zwycięstwa nad III Rzeszą Niemiecką.

Potrzeba stworzenia szlaków kurierskich i specjalistycznej służby zajmującej się przetrzutem osób i przedmiotów przez granicę pojawiła się już na samym początku okupacji. Z terenu okupowanego do czerwca 1941 r. przez ZSRR można było w mniej skomplikowany sposób dostać się na terytorium przychylnych Polakom: Królestwa Węgier lub Królestwa Rumunii. Wykonanie tej niezwykle niebezpiecznej pracy spoczywało przede wszystkim na barkach kilkudziesięcioosobowej grupy harcerzy z Drohobycza nazywanych „Białymi Kurierami” od maskujących kombinezonów jakie nosili. Wielu z nich zapłaciła najwyższą cenę w służbie Ojczyzny.

Na terenie okupowanym przez Niemcy do Królestwa Węgier można było się przedostać przez pas granicy od góry Czernin koło Łupkowa po źródła rzeki San (góra Krzemieniec). Na innych odcinkach trzeba było jeszcze przedostać się przez Słowację lub okupowane przez Niemcy Czechy, co wydłużało drogę i czyniło ją bardziej niebezpieczną. Zatem to właśnie w rejonie odbywania rajdu w okresie od października 1939 r. do czerwca 1941 r. koncentrowała się działalność kurierów utrzymujących łączność powstającej w kraju konspiracji z rządem RP w Paryżu a następnie w Londynie. Tędy także przechodzili granicę ludzie starający się przedostać do formujących się oddziałów Wojska Polskiego na Zachodzie.

Piękne okolice Komańczy i Łupkowa to nie tylko historia karpackich kurierów. Tu po zakończeniu I wojny światowej doszło do próby utworzenia państwa łemkowskiego. To także teren przez który przechodziły atakujące Polskę we wrześniu 1939 r. oddziały Słowackie, sprzymierzone z Niemcami. To tu, nieliczne oddziały polskie stawiały czoła najeźdźcom i skutecznie opóźniały ich marsz w głąb kraju. W połowie lat 40. XX w. tereny te stały się areną krwawych zmaganiań polsko-ukraińskich. W latach 1955-1956 w klasztorze sióstr nazaretanek w Komańczy więziony przez komunistyczne władze był Prymas Polski kard. Stefan Wyszyński.

Cała okolica pełna jest świadectw interesującej i bogatej przeszłości związanej z różnymi narodowościami zamieszkującymi te tereny. Tu bowiem ścierało się osadnictwo i wpływy polskie, węgierskie, ruskie, łemkowskie i słowackie, ale swoją obecność zaznaczyli tu przedstawiciele jeszcze wielu innych narodowości, choćby Żydzi i Cyganie. Zapraszamy do skorzystania z oferty i poznania tego niezwykle interesującego zakątka Polski i jego historii wraz z nami na trasie *Rajdu Historycznego Szlakiem Kurierów ZWZ – AK trasy „Las”*

Rajd ma charakter edukacyjny. Planowany jest marsz na orientację z zadaniem odnalezienia punktów terenowych, zaznaczonych na mapie, którą każda z drużyn otrzyma w chwili rozpoczęcia rajdu. Dodatkowo na mapie zaznaczona będzie trasa sugerowana, stosunkowo łatwa do orientacji w terenie. Poszczególne drużyny wyruszają w 15-minutowych odstępach.

Zgłoszenia i wszelkie pytania proszę kierować do: Macieja Rędziniaka
tel. + 48 504324019, maciej.redziniak@ipn.gov.pl

Trasa:

I DZIEŃ (8 października 2025 r.)

- Zbiórka uczestników rajdu w środę – 8 października 2025 r. o godz. 6:15 przy budynku Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie, ul. Słowackiego 18.
- Przejazd autokarem z Rzeszowa do Bystrego.
- Przejście szlakiem turystycznym: Bystre – Rabe – Chryszczata – Jeziora Duszatyńskie - Duszatyn. Szlakiem: zielonym - czerwonym.
- Obiadokolacja
- Wykład Pani Krystyny Chowaniec Szlakiem Kurierów ZWZ-AK Trasy „Las”, podsumowanie 1 dnia Rajdu i test wiedzy historycznej na podstawie otrzymanych materiałów i przebytej trasy
- Nocleg: Oaza ciszy i wypoczynku. Dom Rekolekcyjny w Rzepedzi.

II DZIEŃ (9 października 2025 r.)

- Przejazd autokarem z Rzepedzi do Majdanu
- Przejazd Bieszczadzką Kolejką Leśną do Balnicy
- Przejście szlakiem turystycznym: Balnica - Czerenin – Beskyd – Stryb – Rypi Wierch – Przełęcz nad Roztokami – Roztoki Górne – Hyrlata – Berdo - Żubracze. Szlakiem: czerwonym/niebieskim, zielonym.
- Powrót autokarem do Rzepedzi
- Obiadokolacja
- Wykład, podsumowanie 2 dnia Rajdu, praca w grupach, konkursy historyczne.
- Nocleg: Oaza ciszy i wypoczynku. Dom Rekolekcyjny w Rzepedzi.

III DZIEŃ (10 października 2025 r.)

- Wyjazd z Rzepedzi do Turzańska
- Przejście do: Czaszyna-Brzozowca przez Sulicę - Szlakiem niebieskim.
- Przejazd autokarem do Glinnego
- Ognisko i podsumowanie rajdu
- Rzeszów (powrót planowany ok. godz. 17.00-18.00)

Uwaga: Trasa i program rajdu może ulec zmianie w wypadku nadzwyczajnych wydarzeń, takich jak złe warunki pogodowe

Organizatorzy zapewniają bezpłatnie: transport na trasie rajdu; noclegi, śniadania (9 i 10 października 2025 r.) i obiadokolacje (8 i 9 października 2025 r.) oraz ubezpieczenie.

Zalecana literatura dla uczestników rajdu:

- *Trasa kurierska ZWZ-AK kryptonim „Las”. Wspomnienia, relacje, opracowania.* Pod redakcją Krystyny Chowaniec
- *Orzeł z Budapesztu. Wspomnienia kuriera KG AK.* Jan Łożański

Wymagania:

Oprócz zainteresowania historią (w co nie wątpimy) i znajomości literatury przedstawionej przez organizatorów, potrzebne będą:

- kondycja fizyczna, niezbędna do wykonania średniodystansowego marszu (15-25 kilometrów dziennie);
- umiejętność posługiwania się mapą i kompasem;
- odpowiednie wyposażenie: śpiwór, kubek (menza), zapas suchego prowiantu i wody na trasę, wygodne i sprawdzone obuwie (najlepiej powyżej kostki oraz sportowe – trasa biegnie szlakami leśnymi, może być podmokła oraz mało uczęszczanymi drogami asfaltowymi i obuwie zmienne na terenie ośrodka), odzież odpowiednia do wędrówki w terenie leśnym, w miarę możliwości zabrać zapasowe ubranie odporne na deszcz i dostosowane do niewysokich temperatur na wypadek załamania pogody, zaleca się również zaopatrzenie się w środki przeciwko insektom.
- każda drużyna powinna posiadać: kompas (minimum 1), apteczkę (1 na drużynę); zaleca się również zabranie telefonów komórkowych (optymalnie 2 na drużynę, najlepiej różnych operatorów) oraz latarek.
- wskazane jest posiadanie własnych, alternatywnych wobec przekazanych przez organizatorów, map (drużyny otrzymają kopie map topograficznych 1: 50 000);
- **dobry humor, wola walki i zwycięstwa!**

Uwagi na temat bezpieczeństwa na szlakach turystycznych:

- na odcinkach asfaltowych należy zachować szczególną ostrożność oraz bezwzględnie przestrzegać przepisów ruchu drogowego; grupy zabierają 2 szt. kamizelek odbłaskowych (przekazanych przez organizatora), potrzebnych dla oznakowania przodu i tyłu grupy, podczas przejść po drogach;
- woda z bagienek oraz strumyków przecinających trasę rajdu nie nadaje się do picia;
- poruszając się po terenach leśnych omijamy rezerваты, szkółki, wyręby, nasadzenia oraz miejsca oznaczone zakazem wstępu;
- wszystkie śmieci zabieramy ze sobą i pozbywamy się ich dopiero w miejscu noclegu;
- w związku z ewentualnym zagrożeniem pożarowym nie używamy otwartego ognia;
- na terenach, przez które przebiega marszruta występuje dzika zwierzyna, należy unikać kontaktu z nią. Szczególnie groźne mogą być żmije zygzakowate, zwierzęta drapieżne;
- sugerowana trasa rajdu biegnie w większości znakowanymi szlakami turystycznymi, jednak podczas marszu należy zwrócić szczególną uwagę na bezpieczeństwo: patrzeć uważnie pod nogi. W razie natknięcia się np. na niewypał lub sidła, poinformować opiekunów.

Organizator:

Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej w Rzeszowie, 35-060 Rzeszów, ul. Słowackiego 18.

Zgłoszenia i wszelkie pytania w sprawach organizacyjnych należy kierować do:

Maciej Rędziniak tel. + 48 17 8673032, tel. kom. 504324019;
e-mail: maciej.redziniak@ipn.gov.pl